



ΝΟΥΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 12 του Φλεβάρη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 185

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΨΥΧΑΡΗΣ. Τι αξίζουν τα τραγούδια μας.
 Δ. ΦΛΟΤΤΑΣ. Το ναυτικό ονοματολόγιο.
 KARL DIETERICH. Παρατηρήσεις στις φιλο-
 λογίες της 'Ανατολικής Εθρώπης (μετάφρ. Κ. Χα-
 τζόπουλου).
 ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Από τον κόσμο του
 σαλονιού — Δύο Είκοτονδες.
 ΑΔΕΡΦ. GRIMM. Ο Σκύλος και ο Σπουργί-
 της (μετάφρ. Alex. Steinmetz).
 ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη
 πρωτομάθητη — 'Αθρόωπος Μηχανισμός (συνέχεια).
 ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Ο Κουτσοβασιλίας.
 Ζ. ΦΥΤΙΑΝΗΣ. Το άθναγο νερό.
 Δ. ΣΠΙΓΓΟΣ. Κομφιάτικα τραγούδια — Το
 «Άγιος ό Θεός».
 Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ. Η Φροσύνη.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ρήγας Γκόλφης, Βασιλέτης,
 'Ανθή Γιαννιώσα, Γ. Περίτσοκιάδης, Γιάννης
 Κουμπού...
 Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πράγματα (Πατριώτες
 και Μισοκαράδες — 'Αλτ! — Ρωμαίικα γλέντια του η.
 Ράλλη — Ο τύπος μας — 'Ανέξοδη στρατολογία — Για
 τη δική — Καθαροί και Μιχτοί! —
 ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ
 — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑ-
 ΔΙΑΤΙΚΟ.

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το φωτισμένο άρθρο του φίλου μου κ. Δημη-
 τριάδη «Γιατί δεν έχουμε στρατό», που δημοσιεύ-
 τηκε στο περασμένο φύλλο του «Νουμά», μου δί-
 νει αφορμή να θυμηθώ κ' εγώ μερικά πράγματα για
 το Ναυτικό 'Ονοματολόγιο και ιδιαίτερα για τους
 καθυστερημένους ναυτικούς όρους, γιατί για τους όρους της
 Πυρεθολικής και των Τορπιλλών ίσως μιλήσουμε
 άλλοτε.

Είναι γνωστό πως το ναυτικό της 'Επανάστα-
 σης είχε μορφωμένο ένα ονοματολόγιο για όλα τα
 καράβια είδη κι' ακόμα για τους ταχτικούς σχη-
 ματισμούς της ναυμαχίας. Το ονοματολόγιο αυτό
 είχε μέσα όρους που είχαν απομείνει από τον καιρό
 των Βενετικών γαλερών, και που είχανε μορφωθεί
 σιγά σιγά με τις ανάγκες της εποχής. Γιατί στα
 ναυτικά γλωσσάρια παρατηρείται κάτι τι περίεργο:
 ή γλώσσα του ναυτικού των τριήρων δεν είναι ή
 γλώσσα των γαλερών και δεν είναι όμοια με τη
 γλώσσα των Ιστιοφόρων, βλέπουμε όμως στο γλω-
 σσικό ιδίωμα του ναυτικού κάποια ομοιότητα στα
 διάφορα έθνη. 'Αλλάζει δηλαδή με την εποχή, με
 τις ανάγκες, με τα καινούργια όργανα που παρου-
 σιάζονται σε κάθε μεγάλο σταθμό της ναυτικής έ-

ξέλιξης, και αλλάζει για όλα τα ναυτικά έθνη· σε
 κάθε λοιπόν ναυτική περίοδο μορφώνεται ένα και-
 νούργιο ναυτικό Esperanto ή Βολαπίκ. Και έτσι
 ψάχνοντας στο Σηματολόγιο των καραβιών της 'Ε-
 πανάστασης βρίσκουμε ότι τους ναύτες τους έλεγαν
 «άνθρώπους της φλόγας». Βρίσκουμε ακόμα πως με
 το δρισμένο σήμα του ναυάρχου τα καράβια παρα-
 τάζονται στη «λίγνια» (lingue), και άλλα πολλά.

Και αν ρήξουμε μια γρήγορη ματιά στο όνο-
 ματολόγιο της εποχής εκείνης, θα βρούμε ίσως τους
 περισσότερους όρους ξενικούς, αλλά τόσο πολύ ριζω-
 μένους στη γλώσσα των ναυτικών, τόσο γνωστούς
 σ' όλους, ώστε ούτε έπρεπε να σκεφτούμε να τους
 αντικαταστήσουμε μ' άψυχα και πεθαμένα κατα-
 σκευάσματα. Τους ναυτικούς αυτούς όρους τους ξέ-
 ρανε πια όλοι οι κάτοικοι των παράλιων της 'Ελ-
 λάδας και με τις λέξεις αυτές κουμαντάρανε μια
 χαρά τα ζηλεμένα καράβια τους.

Όταν από τα συντρίμια του μεγάλου αγώνα,
 από τα δοξαμένα ίκείνα καραβάκια που είχαν απο-
 μείνει, σχηματίστηκε το Πολεμικό Ναυτικό της
 'Ελευθέρης πατρίδας, το ονοματολόγιο έμεινε το ίδιο
 για κάμποσα χρόνια, και τόσο εΐτανε άρκετο και
 τόσο συμπληρωμένο, ώστε όταν στα 1841 ο Αύγου-
 στος Ζάλ κατέβηκε στην 'Ελλάδα για να μαζέψει
 τους ναυτικούς όρους, κατάφερε ναύρη για κάθε όρο
 του Γαλλικού ονοματολογίου τον αντίστοιχο Ρω-
 μαίικο κ' έτσι μπόρεσε και δημοσίεψε το σπουδαίο
 έργο του το «Ναυτικό Γλωσσάριο» πουναι ένα συγ-
 κριτικό λεξικό των ναυτικών ιδιωμάτων όλων των
 εθνών. Το ονοματολόγιο λοιπόν της εποχής που συ-
 στήθηκε το Πολεμικό Ναυτικό της 'Ελλάδας, βλέ-
 πουμε ότι άρκευσε για τις τότε ανάγκες των κα-
 ραβιών και για τα πολεμικά μέσα του καιρού.

Λίγο καιρό όμως ύστερα απ' το ταξίδι του Ζάλ
 συστήθηκε μια επιτροπή από τον Παλάσκα, τον
 Φίλιππο 'Ιωάννου και τον Κουμειλά αή όποια άνε-
 λαβε να συντάξει το 'Επίσημον Ναυτικόν 'Ονοματολό-
 γιον· δεν τους άρεσαν, βλέπετε, των ανθρώπων οι
 ναυτικοί όροι, που μια μεγάλη πείρα και μια έν-
 δοξη ναυτική ζωή κληροδοτούσε. Και ή θαυμασία
 αυτή επιτροπή δεν άφισε τίποτα στον τόπο του.
 'Από το κουφάρι που έγινε σκάφος ως το παραμι-
 κρότερο καρφι όλα μασκαρεύτηκαν, φόρεσαν χλαμύ-
 δες και μιλούσαν άρχαϊα. Τόν Κανάρη τόν ντύσανε
 Θεμιστοκλή και το Μιαούλη... Φορμώνα. Οί ναυτι-
 κοί όροι που αντιλαλούσαν στής ναυμαχίας τη βοή,
 στου τράκου τη μεγαλοπρέπεια, οι ναυτικοί όροι που
 επαρκούσαν με το παραπάνω — αυτό το τονίζω —
 περιφρονήθηκαν, και οι δασκάλοι που δεν τους ένέ-
 πνεε, φαίνεται, τίποτα από τη λάμψη του 'Αγώνα,
 πήραν όρους από το ναυτικό των τριήρων, από το
 ναυτικό των λιβυριδων κ' εξύλωσαν κ' έρραψαν, και

παραδιάσανε όρους, με μια άκτανόνητη άδελφιά,
 χωρίς να προσέχουν ούτε στην παραμικρότερη αντι-
 στοιχία. Κοίταζαν μόνο να μη άφίσουν ούτε ένα
 όρο από κείνους που εΐταν γνωστοί και ζωντανόι, κι'
 άλλο δεν έβλεπαν, παρά πως να πούν τα πράματα
 πιό άρχαϊα, πιό τραχειά, πιό δυτικολοποφερτα, πιό
 πεθαμένα. Και όργιασαν.

Καμαρώστε: 'Ο νεροχύτης έγινε πλυνός, τα
 γιαλια της μπάντας — παραφωτίδες, το παραπέτο — δρύ-
 φρακτιον, ή κόφα — θαράκιον, ή σαμκολέβα — λολπα-
 δος, τα πουκάμισα — έλυτρα, οι μπάγκοι της βάρκας
 — σέλιματα, το χερσούλι του κουπιού — έρχειριδιον, ο πυ-
 ρος — έβδης

Τί ν' άρπάξω και τί ν' άφίσω;
 Καθένας μπορεί να καταλάβη τί επανάστατη
 δημιουργήθηκε μ' αυτό τον τραγέλαφο. Οί άξιωμα-
 τικοί που τους πίεζε ή ανάγκη, όχι της συνεννόη-
 σεις, αλλά των έγγραφων, προσπαθούσαν να παπα-
 γαλίσουν μερικούς απ' αυτούς τους πεθαμένους όρους,
 οι ύπαξιωματικοί όμως κ' οι ναύτες δεν έπαιρναν
 χαμπάρι. Δηγοούνται ένα νόστιμο έπεισόδιο.

Λίγο καιρό ύστερα από την 'Εφαρμογή του
 α' 'Επισήμου Ναυτικού 'Ονοματολογίου ο Παλάσκας
 κυβερνώντας κάποιο καράβι βρήθηκε σε μια γερή
 φουρτούνα. Άρχισε τότες να δίνει διαταγές από τη
 γέφυρα με τη ναυτική γλώσσα που αυτός μαζί με
 τους άλλους είχαν επιβάλει. Τίποτα όμως, κανείς
 δεν καταλάβαινε τί έλεγε, οι ναύτες κάνανε ό,τι
 τους κατέβαινε και το καράβι κινούνεε. Τότε μέσ'
 την άναμπουμπούλα και στο μάνιασμα του άνέμου
 ένας άξιωματικός του φωνάζει από πάνω από το
 κατάρτι πούχε άνεβή για να βοηθήση — «Βοή άνέ-
 μων, σύγχισις γλωσσών, λαλήσωμεν αύτοίς 'Αλβα-
 νιστί ή 'Ελληνιστί;» 'Ο Παλάσκας έγινε θηρίο κι'
 ο άξιωματικός εκείνος τιμωρήθηκε. Μ' όλα αυτά
 όμως δεν έγινε καμιά αλλαγή της ναυτικής γλώσ-
 σας. 'Από τόν καπετάνιο ως τόν τελευταίο μούτσο
 όλοι μιλούνε τη ζωντανή ναυτική γλώσσα, τη γλώσ-
 σα που την ξέρουν τόσο καλά όλοι οι καραβοκύ-
 ρηδες.

Στα σημερινά πληρώματα λίγοι βρίσκονται ά-
 ληθινόι ναυτικοί κι' αυτούς τους κατατάσσουν θω-
 ρακίτες· και πρέπει να δήτε τί όμορφα που συνεν-
 νοούνται και κουβεντιάζουν με τους λοστρόμους των
 καραβιών πούναι κι' αυτοί γέρο-λύκοι.

Μόνο οι άξιωματικοί, όταν θέλουνε να κάνουνε
 καμιά έκθεση ή καμιά απογραφή του καραβιού,
 ξεθάβουν απ' το βάθος κανενός συρταριού, το λιθό-
 γραφο ναυτικό ονοματολόγιο του Κανελλοπούλου, ή
 όποιος όμως είχε την πρόνοια να βάλη δίπλα στον
 όρο του α' 'Επισήμου Ναυτικού 'Ονοματολογίου και
 τόν κοινό όρο του ζωντανού ναυτικού ιδιώματος.

Δ. ΦΛΟΤΤΑΣ